

BAKURUBASANNI

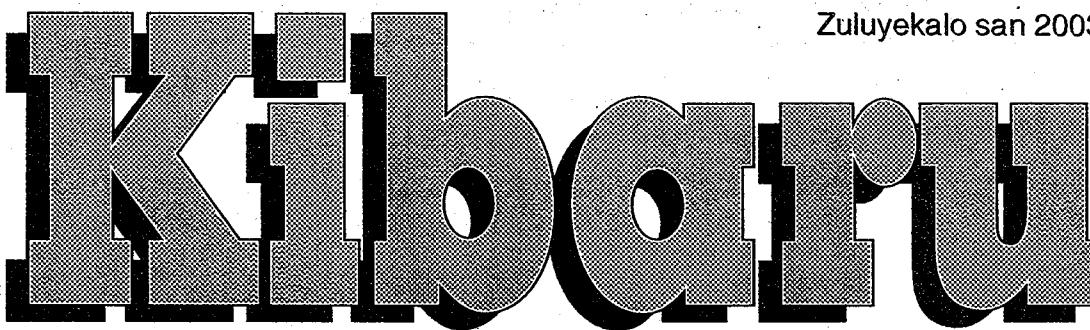
(nîmôr 12 song)

Mali kôno = Dôrôme 300

Afiriki kôno = Dôrôme 600

Jamana were = Dôrôme 1000

Zuluyekalo san 2003

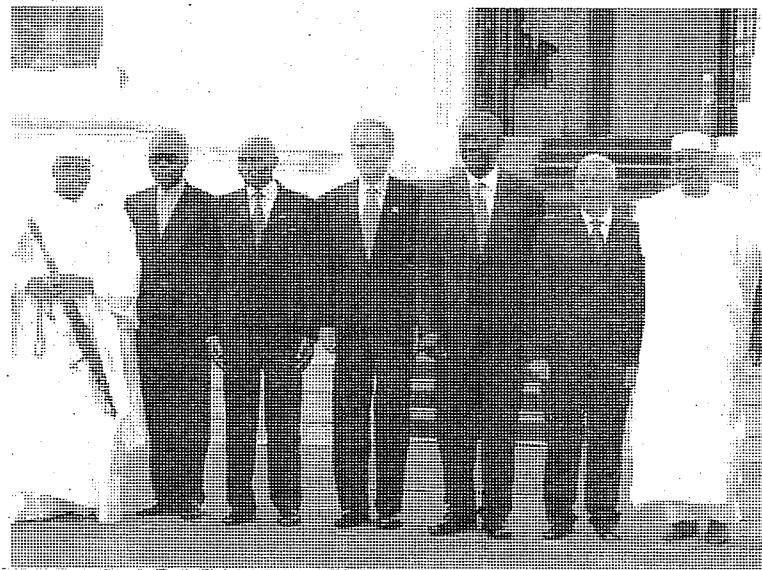

Kunnafonisében bôta kalo o kalo. BP: 24 Telefoni : 221-21-04. Bozola Bamako-Mali. San 31nan boko 378nan A song : dôrôme 15

Lamerikénw ka peresidan ye tileduurutaama ke Farafinna

Lamerikénw ka Peresidan Zorizi Wolikeri Busi ye tileduurutaama damine Farafinna kôno. A daminenâ arabadon, zuluyekalo tile 9, san 2003. A taara Senegali, ka bô yen ka taa Afirikidisidi, Bôtisiwana, Uganda ani Nizeriya. Lamerikénw bê k'u nesin Farafinna ma sisan, politiki, soro yiriwali ani seko ni dônkô sira kan. Nin y'a siñe sabanan ye lamerikénw ka peresidan ka na Farafinna kôno. Fôlo, Farafinna tun joyoro ka dôgo. Politiki, yiriwa ani nafoloko nasiraw la, lamerikénw ka nata si tun te Farafinna kan. Olu dun ka taabolo bëe lajelen ye natako ni nafako de ye. U ka nafa te yoro o yoro la, u te se yen. N'u natalen t'i la, u te gëre i la, u te duman fo i ye.

N'i y'a ye bi, lamerikénw ka peresidanw bê k'u kofile Farafinna na, o kôro, k'u ne b'a la ko Farafinna bê ka jate diñe ntulomaw fe dôonin-dôonin ka taa a fe. U be se k'u sinsin Farafinna kan sira caman na, ka fanga soro, ka dili kuraw bo. Nka nin bëe la, ni lamerikénfarafinw y'a faamuya don min na ko ni Farafinna yiriwara, o be fangaba di olu ma u ka jamana kôno, o don de; lamerikénw ka dème bê sabati kosebë Farafinna. Farafinna ni lamerikénw ka je da ka di Farafinna, ka da Ameriki joyoro kan diñe kôno : a fanga, a ka soro, a'ka dônniyaw, a ka seko ni dônkow. Nka, nôgômèninina te badennin ye de. Ni Farafinna ma sëbe ke, a ni lamerikénw te se ka nôgômèn faamu cogo si la.

Peresidan ATT ye ben ni lafiya kofâ ani farafinna senekelaw demeni.

O de koson Peresidan Busi selen Senegali, a ye weele bila Farafinna tilebinyanfan kuntigi dow ma, jamanakuntigi minnu sera ka demokarasi sinsin u ka jamana kôno, ka ben ni lafiya sabati, ka faantanya këleli boloda, ani k'i nesin sida këleli ma ni barika ye. Peresidan Amadou Tumani Ture weelela kene kan, Nizeri peresidan tun be kene kan, Mamadou Tanja, Jôni Kifuri, o ye Gana peresidan ye, o fana tun be kene kan, Mace Kerek, Benen jamanakuntigi, o

weelela, Yaya Jane ka bo Ganbi o tun be kene kan, Saralewoni peresidan, Ahamadi Tijani Kaba, o fana bisimilala lamerikénw ka faama fc Dakaro, Senegali faaba kôno. Beë lajelen jatigi tun ye Senegali peresidan ye, Abudulayi Wadi. Lamerikénw ka

peresidan ni farafinjamana wôcô ninnu ka peresidan ka nôgônye danna leri kelen ma : Lamerikénw ye layidu minnu ta Farafinna ye ka kôro, a seginna olu kan: Faantanya këleli, banajuguw këleli, demokarasi sinsinna ani terorisiv këleli. A y'a jira, ko dolariwari miliyari 15 benna tila Farafinjamana 12 ni karayibu dugu fila ce, o be ben sefawari miliyari 9.000 ma, sida, sôgôsogônjie ani sumaya këleli kama.

Mahamadu Konta

KONGKO	
Usman Aliyu Mai galataa Kayîmate Sirabataalaw laje	pe 3
Aïcha-Umaru Konaré keta Farafinna ka bône akoléna bozukkili peresidan ye ne	pe 3
Sanubakoma bëre gakow	pe 4
Sumanian yâba ka bavélé makelaw degun Senegal	pe 5
Kalankeem n'Bna	pe 9
Mali ve kuhawolo si Lamerikénna maha kan	pe 10
Laoan m'læ grasa a la	pe 10
Sân 2004 KUPUDAF RIK nolalar Malibataa Tunizjanjo kenskan	pe 12

Enerizi dögökun kunnafoniw

Kibaru min bora zuwenkalola, o kono, a ne 10 nan na, an ye do fo Enerizi dögökun baaraw kan min daminenä mëkalo tile 26, k'a kuncé a tile 30. Zuluyekalo kibaru in kono, an be teme ni masala ye eneriziko kan halibi, bawo hadamadenw ka dijelatige temecogo numandulonnen be enerizi la.

Gelyea juménw be eneriziko la Mali kono bi? Fura juménw be o gelyaw la?

Dogo enerizi ye Mali enerizi föl ye. Tobiliw be ke ni dogo ye, numuya baaraw be ke n'a ye ani fen caman wëre. Ala ye jiri di adamadenw ma u k'u mago ne a la. Ka kungo to a yere ma ten, a te tige, o fana man ni. Tigeli be fanga di jiriw ma : u be balo ka ne, u be si soro. Nka tigecogo de be jiri la; somaw, donsow ani zoforew (kungo ni ji lakanabagaw) b'o kalama. Jiri bee fana man kan ka tige. Jiri minnu ka kan ka tige, usi haké ka jate minne föl. N'i y'u tige i kunge n'u ma sa, u be nagasi. Jiri si de be file föl, sanni i k'a t... i... g... e

O tuma, n'i ma ne jiritige ko, i be jatemine ke föl, min ka kan ka tige ani min man kan ka tige, i b'a nini fana ka jiri si haké don. Okofe jiri yere tigecogo feerew fo i k'o fana kalan k'o don. Nin bee de koson, an ko jiri tigeli be ben. A tigeli be ben cogo min na, ka to ka do werew turu, ka kungo lakanaya, o fana ye wajibi ye.

Bi, an ye mun kôlosi? Dögötige te ke ni hakili ye, a te ke sariya si kono; a kera mögo 100.000 nögon ka baara ye Mali kono, ubé balo ala, un'uka denbayaw, ka soro u ma kalan fosi ke kungo ladoncogo n'a lakanacogo kan. U be ka kungo daji ka taaa fe su ni tile, olu ka warisorodörön. Kungo dun te mögo kelen ta ye. Sigida ta don, jamana ta don, a man kan nogo damadonin k'o tije bee nena. Wa, o tigilamogoninnu, u n'u ka dögötigeba bee, u n'u ka saribonboba bee, don o don, do be ka fara u ka segen kan ka taa a fe. Wa u hakili la, u ka segen in fura be bo kungo halakili de la, o de y'a ko faratiyöröba ye.

N'i y'a ye dögötigeba in be ke, fen te ka bo a la, fo do de be ka fara a kan, sanbaga de be dogo ninnu na. Dugubakonmögowde be dogo tigelenw fanba san. Haké min be tige, o yere t'u bo. Ob'a jira ko dogo enerizi de ye magoje enerizi föl ye Mali la bi, ani faantanjamana caman kono. Lamini lakanani minisiriso ka jatew la, dogo ni saribon baarakelaw be miliyari 20 soro san kono.

O koro ye ko baara min don, a dabila mandi. N'i k'o i b'a dabila fanga la, ka busan, sariyabere ni marifaw ta dögötigelaw nöfe, hali o la, a te dabila. Bawo n'a dabilala, du caman be ci, mögo caman be taa a kunge, dumuni te ke Bamako. Fura jumen dun be nin ko in na sa? Jininkali gelén. Enerizi dögökun in senfe, bee y'i ta fo: mögo faamuyalenbaw, ji ni kungo lakanabagaw, politikimögow, kunnafonidilaw ani do werew, bee kumana. An hakili tora minnu na, olu döw file nin ye :

- ka cikedugumögow kunnafoni, k'u kalan kungo ladoncogo n'a lakanacogow la,
  - ka dogo ni saribon jenini joyo dögoya an ka nenanmaya baaraw la,
  - ka dögöni saribon nonabila ni enerizi kuraw ye,
  - ka jiriw turu jamana kono san o san samiye fe,
  - ka kungo ni ji cakeda fanga bonya, a ka se k'a ka baaraw ke a nema.
- Fen min ye enerizi kuraw ye, an y'a fo ka teme, kuran be olu la, tile yeelen, fiye fanga, misibo, negen funteni, olu fana b'o la ani enerizinkileyeri. Mali goferenaman, demedenjekuluw ani musojekuluw jera ka feerew föl min tige, o kera gakulu njanaw ni furune nafamaw dilali ye walasa ka gakulu saba nifurune korownonabila. Saribon suguya kuraw fana dilanna bin, bagasun ni manaw na, walasa ka dögösaribonko dabilia. Nka nin feerew ma se halibi ka Bamako labo, kuma te jamana yoro tow ma. Okofe, cakedaw sigira senkan minnu be minenw dilan, ka tile yeelen minne, k'a yelema ka ke kuraw ye : (enerizisoleri). Dugubaw ni

dugumisenninw kono, dögötösow lakolisow, kenebawani cakedaw, yoro caman be yen, enerizisoleri be minnu na. «Nka» b'o fana na, bawo, enerizisoleri wari ka ca bi-bi in na cikeduguw ma, a soro fana man nogo hali ni wari b'i kun.

Okofe, sariya y'a jira, ko enerizidimali be yoro minnu na, enerizisoleri man kan ka se yen.

Gazibé sekaké sababu ye ka dögöjeni nögya, bawo fen o fen be ke ni dogo ye tobili nasiraw la, o fana be se ka ke ni gazi ye. Gazi te mögo nogo, a ka teli fana, nka a söngö ka ca, wa a yerekelen te jamana fanbee i ko dogo, a te ka bamakokaw yere labo kosebe, kuma te yoro tow ma.

Kuran dun? Mali kuranko nögon kabako te. Enerizi dögökun senfe, kuma di o di enerizidimali mögöw ma, mankan be wuli ka jo, a be ke i ko surukugolo gosira jama ce la. Kumajugu suguya bee lajelen be fo enerizidimali ma, bawo mögöw dusu tijenon don. N'i ye jateminé ke; Mali kuransöngö ka gelén n'an kerefejamana bee ta ye, ka soro Mali sara haké fana ka dogo ni bee ta ye. Tijeni ni yuruguyurugu barika bonyara enerizidimali la, fo goferenaman desere a koro ka tila k'a feere. Nka feereli in ma fosi bögeleyaw la. Jamanakuntigi yere y'i hakillila fo a kan, k'a nini kuransöngö ka nögya, nka o bee la, gelyayaba be a kolo. Enerizi dögökun baaraw senfe, mögo caman y'a jira ko ka fangaba di enerizisoleri ni fijne kuran ma, bawo tile ni fijne kelen be ka jamana bee labo, bee be se ka do soro olu kuran na. Dowfanay'a jira ko enerizicakeda werew ka sigi sen kan minnu ni enerizidimali te kelen ye, n'o te, ko n'an tora cakeda kelen pewu bolo eneriziko la, yeresagoke, sonyali, töponi ni tijeni banbaluw te nögya abada. Okofe, k'a fo ko ni enerizidimali be jamana yoro minnu na, ko enerizi cakeda werew te se ka baara ke o yorow la, mögo caman y'a jira k'o te ko benja ye. I te numan ke o ka ben tije ma nka mögo werew te numan ke i kerefe, o te ben. Jamana te se ka to cakeda kelen bolo, a k'a ci.

Mahamadu Konta

Alifa Umaru Konare sigira Farafinna ka jetonba konjenabojekulu peresidanya la

Farafinna ka kelenyatónba (OUA) o yelemana ka ke sisan Farafinna ka jetonba ye (U A). Laniniw na, danfaraba min be kórolen ni kura ce, o ye : tonba fólo ka laninirba tun ye yéremahorónya söröli ye, kura ta ye sörö yiriwali, demokarasi sinsinni, faantanya kéléli, kéléw banni ani sida kéléliye. Farafinna ka jetonba bangera Duribani, Afirikidisidi jamana kan, san 2002 zuluyekalo la. A pereisdan fólo kéra Tabon Mbeki ye. Afirikidisidi jamanañemogó. Farafinna ka jetonba ka nögönkunben filanan daminena Alamicadon zuliyeklalo tile 10, san 2003, Maputo Mozambiki.

Tón ye san fila sörö. O senfe, jamanakuntigw ye komisón peresidan sigi, o kéra Alifa Umaru Konare ye. Alifa ni Amara Esi fila tun y'u kanbo joyoro in nof; a laban na, Kódiwari peresidan ye Amara Esi sen bo a la; a to tora Alifa kelen ye. Wote senfe, jamanakuntigi 35 sonna Alifa ye, 6 ma són, 4 ma sugandili ke. Jamana yéremahorónyalen 53 be (U A) la, nka minnu y'u ka tónwari bës sara, olu dörön de bë se ka wote. Alifa sigira komisón min némogoya la, o ka baara ye ka jamanakuntigw ka bénkanw waleya tónba tógo la.

*Peresidan Amadu Tumani Ture ye wulikajo minnu ke gundo la ani kene
kan walasa Alifa ka sigi, o barika bonnyara kosebe*

Komisón peresidan be baara ke tónba in peresidan ka yamaruya kóno. San o san, jamanakuntigi do be sigi tónba peresidanya la, nka komisón peresidanta ye san naani ye. Alifa ka san naani baaraw be damine setanburukalo nata in na. Alifa ka baara Farafinko la ani a togo, o de y'a to n'a sigira. Nka o dörön te. Kabini

lawale fo bi Mali mansa bës, a peresidan bës, Modibo ani Musa, olu si ma tulon ke Afirikiko la. O dannaya min be Mali kan, ofana ye Alifa déme. O kofe, peresidan Amadu Tumani Ture ye wulikajo minnu ke gundo la ani kene kan walasa Alifa ka sigi, o barika bonyara kosebe.

Mahamadu Konta

Usumani Isufi Mayiga taara Kayi mara sirababaaraw laje

Bamako ni Kayi siraba, min be temé Kolokani, Jijeni, Jema ni Sandare fe, baaraw be ka taa je. Minenkow ni taransiporikow minisiri Usumani Isufi Mayiga y'o de kólosi a ka taama senfe yen, k'a ta zuluyekalo tile 17 la ka taa a bila a tile 20 na.

Bamako-Kati-Kolokani-Jijeni sira min janya ye kilometre 162, ye, o be ka baara «Kola» ciyakeda fe; a musakaw benna sefawari miliyari 13,96 ma; a musakaw bora Eropu yiriwali waribon «FEDI» fe. Baaraw kuntaala ye kalo 24 ye; u be ban utikalo tile 14 nata la. Slra yérebanna; a to tora kunkurunni ye min be Jijeni ceci.

Min ye Jijeni-Jema sira ye, obaarabé damine san 2004 kalo woço folow kóno ni «Iniyon Eropayenni» ka jen

ye. Kabini setanburukalo nata, minisiri Usumani Isufi Mayiga be taa Birikiseli k'a wariko kuma fo.

Jijeni-Sandare sira baaraw minnu kalifalen be «Arazeli» ciyakeda la, olu beban desanburukalonatala. «FEDI» y'ofana musakaw bo, sefawari miliyari 13. O baaraw taabolo ka ni hali ni sumaya döönin donna babili fila joli la Kuyanga ni Kanjala.

Sandare - Kayi sira kan, min janya ye kilometre 14 ye, n'o be ka baara «Saheli ciyakeda fe, n'a musakaw ka ca ni sefawari miliyari 14 ye, o baaraw be ka taa je.

Nka Ala ni geléyaw fe baaraw ténane se ka ban ka ben desanburukalo tile 3 ma tuguni; kalo fila wére farala baarw kuntaala kan. Ni Ala sonna u be ban

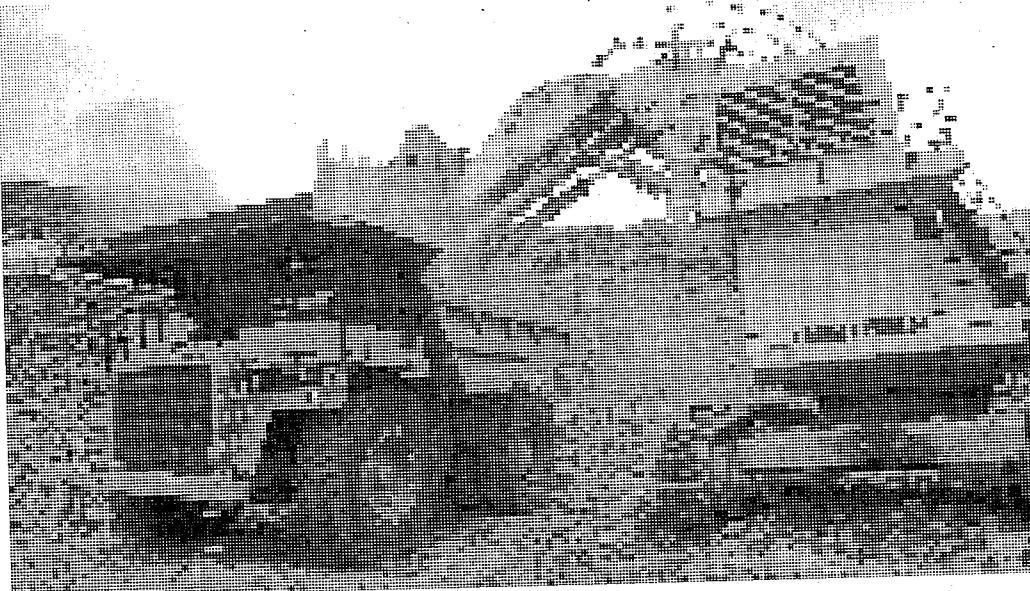
san 2004 fewuruyekalo tile 2. Odiyara minisiri Usumani Isufi ye.

Kayi - Kidira sira min janya ye kilometre 140 ye, n'o musakaw fana bora «FEDI» fe, o sira in be ke sababu ye ka taransiporiko nögoya, ni ka Mali kéréfjamanaw lassoroli nögoya, ka Kayi mara fana yiriwa. A musakaw benna sefawari miliyari 12 ma. «SEESIE» ciyakeda be k'a baaraw ke. Baaraw kuntaala ye kalo 24 ye; u ka kan ka ban san 2005 mekalo tile 4 na.

Nka baaraw daminena a ma mëen. Cakeda némogow y'a jira k'o sumaya intefenje. Minisiri y'a fok'a be segin ka na okutoburukalo la.

Salumu Bajaga
Badama Dukure

Sanuboko n'a jɔrɛnnakow

Sanu bɛ an ka jamana kono kabini lawale : a tun bɛ Bure ani Banbuku, o waatiw la, sanu tun ka ca, a boli fana tun ka nɔgo. K'a ta o donw na, fo kana se bi ma, damandaw n'u gelyaw bɛ nɔgon na. Damandingew bɛ se ka firi mɔgɔw kan, o ye kelen ye. Damandinge ka ca dugukolo minnu kan, olu bɛ laafu, sene te se ka ke o yɔrɔw la, o ye fila ye. O kɔfɛ, damandinge kɔrɔw bɛ se ka fa ji la : o la , u bɛ ke faratimayorɔw ye, banakisew bugunyɔrɔw, saw ni fən wərew bɛ taa u dogo yen.

Jiri minnu bɛ tige, dugujukɔrɔbɔgɔ minnu bɛ bɔ k'u ton sanfɛ; sanu bɛ taa ko ji minnu na, nin wale bɛs bɛ na ni sigida tijeniyɛ, ubɛna ja ye, ubɛna nibalontanya ye; sene bɛ bɔ da la pepewu. Nka lawale la, sariyaw tun sigilen don mansakew fɛ, ka damanda kɔnɛw nɛnabɔ, ka sigida lakana, ka mɔgɔw ka dijɛnatigecogo sabati, sanubo kana sekā dan karisɛnɛna. Bisanubo tɛ o cogo la. Sanuboyɔrɔnba saba bɛ Mali kono bi ; dɔ bɛ kalana, dɔ bɛ Siyama dɔ bɛ Morila.

U bɛs bɛ Sikaso mara la. Farafinna kono, Mali ye sabanan ye sanubo la, Afirikidisidi ni Gana kɔfɛ. Bi - bi in na, kalana izini ni Siyama ta jolen don fɔlo, olu te ka baara ke. Nka sanubo izini ninnu kelen bɛ ka sigida tijɛ ka se hake min ma, o damatemnen

don. O de kɔson goferenaman ye ciden dɔw bila ka taa Sikaso mara la, ka-taa izini saba ninnu lajɛ. Kuranko nidugujukɔrɔfɛnw minisiriso mɔgɔw tun bɛ cidenw na; sene, baganmara ni mɔnni minisiriso mɔgɔw tun b'a la, kɛnɛya minisiriso mɔgɔw tun bɛ yen. Cidenw ka nɛmɔgɔ tun ye Wajime Tarawele ye, o bɛ baara ke sigida lakanani minisiriso la.

Izini ninnu bɛ jijugu min bɔ, u bɛ sisi min bɔ, olu si man ni hadamadenw ni falenfɛnw ma. Jijugu min bɛ weele «siyanuri», sanu bɛ kɔ n'o ye ka nɔgo ni naman bɛs bɔ a la; o ye pɔsoni alakale yereyere de ye, hadamaden, sogow, dugukolo, falenfɛnw, a mana maga o fən o fən na, halaki sera o ma. Izini fən o fən bɛ jo, o te sanubo izini dɔrɔn ye, feɛrew bɛ tige a kerefe, ka a ka tijeniyɛ nɔgo ya hadamadenw baganw ni falenfɛnw kan. Feɛrew caman tigera Morila sanuboyɔrɔ cakeda fɛ. Mali ka sariyaw sigida lakananiko la, ani dijɛ tɔnba min nesinnen bɛ kɛnɛyako ma, o ka sariyaw, cakeda in y'o bɛs labato. Baarakelaw kalanna sigida lakanani feɛrew la. Jiri minnu tigerra ka sanubɔdingewsen, olubɛ ka nɔnabila. Jirisijɛ suguya 20, o forow labennen don. jiri 4000 turula ka ban. Kungosogow marayɔrɔw fana bɛ ka laben, walasa u kana silatunun.

Nka, o n'a ta bɛs, izini ni dugu min ka

surun kosebe, n'o ye Sanso ye, degunba bɛ o dugudenw kan. Marisikalo tile 16 don, «Siyanuri» bɛ boli «tiyo» min kono, ka bɔ izini na ka taa a marayɔrɔ la, o do pɛrenna, ka posoni yereke sigida kono. Cakeda in nɛmɔgɔw ye wulikajo caman ke ka balawu in kunben. O n'a ta bɛs, a ye kungosogo dɔw faga. Sansokaw ni jɔrɛ bɛ nɔgon na su ni tile, bawo dingɛ b'u da la u ma min nɔgon ye fɔlo, sanubo dingɛ don : a jɔjan ye metɛrɛ 1000 ye; a jɔsurun ye metɛrɛ 800 ye; a dunya ye metɛrɛ 200 ye, o te batarako ye. Dugu minnu ka surun sanuboyɔrɔ ninnu na, olu lahalaya bɛ ka jamana nɛmɔgɔw jɔrɛ kosebe. Nka cakeda ninnu nɛmɔgɔw y'a jira, ko feɛre bɛs lajɛlen tigɛlen don sigida mɔgɔw ka kisi iziniw toɔrɔ ma. O kɔfɛ yirriwaliisira caman bɛ yen, u bɛ se k'ɔ lase sigida mɔgɔw ma.

Ni baara bɛ ke a cogo la, izini nafa bɛ se bɛs ma : Jamana, baarakelaw, a jobagaw, sigida mɔgɔw, nimisa fosi t'a la. Nka ni fɔlenw ma bɔ a sira fɛ, gelyaw dan bɛs don.

Seki A.Ja Mahamadu Konta.

Pɔsoni ye senekala 30 ni kɔ banna Bila mara la

K'a ta zuwenkalo tile 18 na ka taa a bil'a tile 26 la, Bila dɔgɔtɔrɔ ye senekela bi saba ni kɔsɔrɔminnu bora Tala, Wasaso ani Bila. U tun ye tiganinkurunsi dun fənjenamafagalān kelen tun don minnu na, i n'a fo dɔgɔtɔrɔ nɛmɔgɔ Musa Tarawele y'a jira cogo min na. U bɛs kisira k'a sababu ke dɔgɔtɔrɔ ka teliya ye. Dɔgɔtɔrɔ Tarawele y'a jira ko dɔw ta tun ka jugu fo olu tun bɛ yereyere. Dɔgɔtɔrɔ nɛmɔgɔ ka kɔlsili la, pɔsoni dunnī ka ca samiye damine na san o san, sabu senekela b'a miiri ko n'u ye sumansi tɔw ko ni ji ye, posoni kera minnu na, ko baasi t'olu dunnī na. San o san lafaamuyalikanw bɛ ke nin waati la semudete baarakelaw fɛ duguw tɔnw kono ka nin wale juguya jira i n'a fo semudete baarakela dɔ Suleyimani Mayiga y'a jira cogo min na.

Badama Dukure

Minisiriw ka laadalatonsigi

Minsiriw ka laadalatonsigi min kera Kuluba arabadon zulluyekalo tile 23, o ye sariyaseben do ta ka jesin NDebugu bølonaaniforo labenni baaraw ma (tari 3.100).

Ofisidinizeri jiko cakedaw labenni kadara kono sugu do sigira sen kan ka jesin NDebugu bølonaaniforo labenni ma san 2001. «SOZEA ni SATOMU ani OTERI jekulu tun b'a baaraw ke. A musakaw benna sefawari miliyari 6,677 ma. Baaraw kuntaala tun ye kalo 24 ye.

Ka baaraw to senna a jirala ko fo baara wørew ka ke B9 ani B10 kan. O baaraw tun be ji latemenni kan. Baaraw be ke sababu ye ka tari 520 wørew laben, ka NDebugu bølonaaniforo laben, ka ji labaarali jenabo NDebugu jibolisiraw kan. Baara kura ninnu musakaw be ben sefawari miliyon 656 jate ma.

Badama Dukure.

Kodiwarikels banna

Mogo murutilenw ni fanga ka sorodasiw y'a jira ko kels banna ani k'u be tugu jamana jemogo ko. Nin kuma fora fan fila ka laseliklaw fe jamana jemaa Loran Bagibo ye. U y'a jira fana k'u b'u fanga ke kelen ye ka kels bali jamana kono, ka ben sabati ani ka sorodasidunaw gen ka bo jamana kono.

Nin laseli in be kels banni kofo min damine na san 2002 setanburukalo tile 19, mogo murutilenw fe minnu tun ye kels bin Abijan kan, sanni u ka taa Buwake mine, Kodiware duguba filanan. Mogo murutilenw ni sorodasiw kelen k'u bolono bila benkanseben in na u ye marifa do di peresidan Bagibo ma.

Peresidan Loran Bagibo y'a jini mogo murutilenw fe k'u ka segin so.

Badama Dukure

Sumanntanya be ka bayelemakelaw degun Senegali

Sanjidogoya minye Senegali ni saheli fan caman soro, o be ka dan kari ciyakedaw la minnu be sumanw bayelema; do wøre b'a fe ka baara bila. Suman dogoyali n'a songo gelelyali be k'u ka nafa dogoya.

Madamu Jani ye ciyakeda «Mamele Jabuli» nemogo ye; o ka baara ye «cakiri» dilanni ye, n'o ye basi suguya doye min nagaminnen don nonokumu na n'a ka di senegalikaw ye kosebe. A ka baarada ye santilitiri 15 jagoli dabila, walasa a ka jago kana bin. Baarada in be litiri kelen ni litiri tilance siyo fitinjnw jago; olu be ben denbaya kelen ka dunta hake ma. Ni dumuni kera tuma minna cakiri be dun, walima sufela la. A songo dogomanin ye kembe ni bi naani ye : geleya tile in na, o ka ca. Geleya min be fen bayelemanenw na o geleya kelen be sumanfénw na. A kelen ka sangaba soro san 1990 waatiw la k'a sababu ke fen ladontaw songolelya ye jamana yere ka sumanw da gelelyara k'a sababu k'a sorobaliya ye.

Hali «Mulen sentenaki» min ka baara ye jamana ka sumanw bayelemaliye, o ye nomafénw ni kabamafénw dilanni dabilia.

Ninan, no sorolen tun b'a fe ka dese toni 200.000 ma; salon ta kera toni miliyon 1,2 ye. Songow gelelyara. Kilo 50 min tun ye sefawari kembe wooco ye, o kera sefawari ba kelen ni kembe wooco ye, togoda do wøla. Senekelaw te caman feere sabu u ka dunta b'a fe ka dese u la. Dakaro dugu kono, no kilo kelen ye sefawari bi naani ni duuru ye sugu do wøla. Korolen a kilo te tembe bi saba kan nin waati la.

Føka se salon ma, «Mulen sentenaki tun be suman toni 1500 bayelema, minnu tun be bo Senegali san o san; o be ben izini ka bayelemanen tila fila ma jamana kono. Ohake jaasilen don n'i y'a ni miliyon kelen ni ko ta da nogn ma. Nka nin hake be baaraba dogo. A be san naani bo bi Senegali tun b'a fe ka dese no walima kaba toni 200 bayelemani namin be dunjamana kono sanko dugubaw kono. Suman ninnu tun be bayelema ka ke basi ye min dilanni ka teli, walima k'a ke seri ye ka di denjeréniw ni mogokorobaw

ma, k'a ke «bisikiw» ye. U be ke ka «cakiri» fana dilan walima buurudow. Denbayaw ka soro dogoya ni baara kuntaala janyali min kera, olu ye sangaba don balo ninnu na minnu dilanni ka teli n'u be mogona, n'u ko ka di u dunbagaw ye k'a sababu ke utiminya n'u da diyalie ye.

Segesegeli do y'a jira ko kemesarada la, denbaya 45 te dumuni tobi sufela la duguba kono, i n'a fo Dakaro k'a di mogokorobaw ma; olu ka kan k'u jija ka dumuni nini u yere ye. Sebe minnu ye, olu b'u jesin nomafénw ma minnu dilannen don bolo la walima izini fe.

Mohamed Geyi
Badama Dukure

Ko senegalikaw kana se n'u ka morisebenw ye...

Senegali kokankow minisiri ye seben do bo k'a jira ko senegalika minnu b'a fe ka taa larabujamanaw na, u k'u ka morisebenw bo u la foto. Minisiri y'a jira ko moriseben donni konnen don larabujamana caman na i n'a fo «Golif» jamanaw. «Senegalika do wø be geleyaw soro nin kolabatobaliya la fo u be mine, walima k'u gen ka bo larabujamanaw kono».

Senegali kono, kemesarada la 95 ye alisilamew ye, morisebenw ye mogow taalan ye; u suguyaw ka ca. Mogow b'u don u kan na, walima u bolokan na, walima u cekise la, walima alikaabakuru la.

Badama Dukure

Do fagara Wiyetinamu ...

Ajora Pan Howayi Unni la, san 36, k'a tun bøna bin mogo 17 kan, k'a binna lakoñiden musomannin 6 kan minnu si te san 10 bo. A jirala k'a be faga san 2002; jamana jemogo Taran Diki Liwongi banna ka yaafa a ma.

Kabini sandamine na, kojugukela 15, minnu fanba ye mogofagalaw ni dorogufeerelaw, mugu cira olu la Wiyetinamu; mogo bi naani wørew fagara k'u ye kojuguw ke, i n'a fo kunnafonisebenw y'a jira cogo minna.

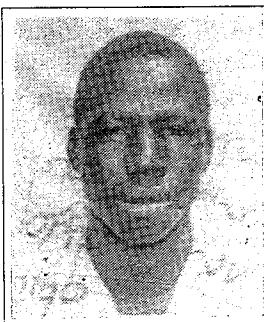
Badama Dukure

Negesira geleyaw

Kabini Kita sisikurunmasin tiñenna, k'a damine Kita fo Bamako, geleya juguyara k'a sababu ke yuruguyurugu minnu tun be ke olu dabilara. N'i ya jate mine i b'a ye ko sisikurun konoñogo minnu tun be biye «segesege, olu kelen-kelen be se se ka mogotan ni ko ladon sisikurun kono Bamako sanni Kita ce. Owari be bila u yere jufa kono; o n'a nogonna caman. Hali polisiw! Ni min ye baara damine nin cakeda la, kalo damado, o be du jo a yere ye.

Bibi in na, a b'in a fouska wulu ko sara la. ka fara dugumisen minnu be negesira kerefe; hali Mayina sisikurun jora folo. Nin be ye geleyaw ye minnu be Bamako ni Kayi ce. Sisikurun boli ye don ni don ye.

Usumani Kamara n'a be Weele Gigimasa Arajo Suruku nemogo Diyo Gari la. Katí.

Usumani Kamara

Samiye lahalaya

Ne nisondiyalen be nin bataki ci «kibaru» ma. An fe yan k'a ta zuwenkalo la ka na a bila zuluyekalo damine na, sanji be ka na kosebe. Anw koni be baara minnu na sisan olu ye koerinogodon ni kabangogodon ye ani korsiyenni tow.

An y'a men ko do farala koori songo kan, nka n'i y'a jate mine i b'a ye ko fosi ma fara a kan sabu nogow ni furajiw songow cayara kojugu. N'i y'a laje salon, binfagafura tun ye doreme 2.548 ye; nka ninan a kera doreme 3300 ye; o danfaraw ka jan nogon na kosebe.

**Sumeyila Jalo Peresidan AWE
Njonoñomo Njila Ñena Sikasso.**

Hakilijagabu baara

Daje kelen n b'o kannew yelema, n

be daje kura soro, koro ni neci be min na.

Misaliw	dawula wulada
Sikolo	kolesi
Jabara	arajaba
Samake	Masake
Balima	Maliba
Konoñoma	Makono (Togo)
Kibaruseben kalanbaaw n'a kanubagaw aw fana k'aw hakili jagabu ka nin nogonna (daje) 05 soro minnu kannew mana yelema, an be daje kuraw soro.	

**Burama Sidibe ka bo
Sirakorola C.A.R la Kulukoro.**

«Pilan» ka baara do

Baarada do b'anw fe Kita yan min togo ye ko «PILAN». Pilan ye baarada ye min jesinnen be demisenninw

Manan Keyita

ka sinjesisi ma i n'a fo kenyako ni kalanko. O hukumu kono, san o san, pilan be musomanninw bolo ci siñe 4 walima siñe 5 san kono. A ma dan o ma; a y'a jesin kalanko fana ma. Pilan ye lakoliso 48 jo Kita mara la. O be ben kilasi 144 ma. San o san, Pilan be kalankeminew di nin kalanso kelen-kelen be se ma. San saba musakaw file : San 2001 Pilan ye sefawari miliyon 14 don kalankeminew na, san 2002 sefawari miliyon 24; san 2003 ta bena sefawari miliyon 35 ma. San saba kono Pilan ye wari min don kalankeminew na, o be ben sefawari miliyon 73 ma. Pilan ye baara werew ke; an b'olu fo siñe weré.

**Manan Keyita
Sitantumu Kita**

Ka bo Fiyena

Mali goferenaman magote senekelaw ka dinelatige la. Munna, jatemine ya jira ko Farafinna jamana minnu be koori senekelaw te kajate goferenaman fe, koori te ce joona, kooriwarie te soro joona. Sannifeere waati mana se, goferenaman ani CMDT te senekelaw negen ka benkansenebun dilan ko an be koori te ce joona, k'u wariw sara joona, ka soro o walew si te bo a sira fe.

Mali goferenaman kera mogonegen goferenaman ye.

Nka ni senekelaw y'a geresbu ke nin ko, o te dogo goferenaman, ani CMDT la. Senekelaw, doreme joli farala koori songo kan Mali kono?

Nka sanga ni waati do be ka fara nogofin, nogoe, posoni, binfagala o na nogonw songo kan.

N'i ye malidenw sigi 100 o 100 mogo 80 o ye senekelaw ye, nka olu ka kunkow te ka jate kabako don.

Siyaka kumare balikukan karamogo Fiyena Kulukoro

Nisongoko

A fóra k'an y'an yere ta n'o ye maraseginso ye. Nka a be se mana ke nin ye a nafa ma ye folo de. A geleyaw kun bora sabu Kita Komini dòw la sisan 2003 nisongojurukanidaminena cogo minna, o ma ne diya hali dònnin. Sabu meriw be garidiw ta sara la tile o tile mogo kelen doreme 400; u be taa mogow mine dugu kono.

U be n'i sigilen soro i ka du kono, u te hali foli ke; u y'i mine ka ban; hali ni y'i ka nisongodafalen sara, u b'a fo k'i ka doreme 200 sara. O ye garidiw ta ye; wa dutigi kelen-kelen be se doreme 400 sara nisongo kofe.

Nka ni nin ko ma dabila, a da bena se komini tow ma. Kita ye komini 33 ye nka nin walejugu in be ke komini 2 de kono folo. Nka n'an ma kon a ma, a be don a be se kelen-kelen kono.

Pate Boli Danbanna Kita

An ka faso baara

Ne b'e Ala deli su ni tile nemaaw ka baara ke ka faantanya ni yuruguyurugu kelle ka bo Mali kono. N'o kera siga si t'a la fasoba Mali b'e diya kosebe sabu o kene kan ne b'a fo senekelaw ye u k'u senb'opolitiki la ka baara ke, ka hine ka makari jamanadenw na. N'i y'a men ko jamana fasodenw kodon. Mali ka bon sabu komini 703 de b'e Mali kono; o ye fenba ye.

An, b'a jini jamanatigi ni nemogow fe yuruguyurugu kelleli min daminenan san 1978 ni san 1992 halibi a ka se a dan na. An jorelen don sabu nemaaw be ka jamana ka nafasorsira b'e feere, i n'a fo semudete ni «EDEMU», ani izini caman. N'oma dabila anteb'o nogo la.

An k'an hakili to demebagajuw la. U y'an ka sigidaw tige. U kan'an ka jamanadenw kodon nogon na. Ala ka faso kisi u tooro ma. An b'a jini jamanadenw fe u ka na faso Maliba kono, minnu be Kediwari ni Liberia ni Kongo ni Siyeralewoni, ani Santarafiriki, ani «ONU» ni Iny'on Afrikeni» ni «SEDEAO».

An b'a jini Farafinna nemaaw fe, u ka kelle dabila; caman kera sa. mogow tooro; mogow segenna, wa kongo be mogow la, Farafinna yoro daw la i n'a fo Ecopi, Somali, Nizeri, Gine Bisawo; ne b'e Ala deeli u ka benkola jamanaw kono. Bees ka dugawu ke Alifa Umaru Konare ye.

Masa Dunbiya
Wasulu Yanfolila.

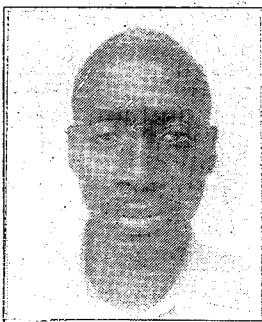
Kooriko

A fora ko depitew ye tonsigiba do ke kooriko kan, ko ka do bo nogosongo la ani ka kooriko banban k'a yiriwa jamana kono.

Ne ma son u ka nogonye ma; n'a fora nogobore kelen taara jo wa filia ni kem'e wolonwula ni biduurula, ko kooriko ka sinsin o kan; u b'a fo ko cikela ye faso ntuloma ye, o ye nogonnegan ye.

Madu Jara Warala Kamaka
Nonsongbugu Kolokani

Senekemisiw minecogo samiy'e fe.

Yaya Mariko

Folo, semudete tun be koorisene lakeniden sigiduguw kono. O lakeniden tun be sene kecogo kuraw nejira dugumogow la ani ka forow suma. Nka lakeniden tun te i ka foro suma k'a di i ma, fo u ka dutigi kelen-kelen b'e nininka k'a don, senekemisi hake ye joliye, ani senekedaba hake ni wotoro. Dutigi be nininka nin kelen-kelen b'e la. Ni dutigi min ka mogow ye mogow naani ye, misi fila, daba kelen, jirikono fila ni tila be di i ma. Ni dutigi min ka senekela ye mogow wooro ye ani misi naani, jirikono duuru be di i ma : Koori jirikono fila ni tila, kabaforo jirikono kelen ni tila ani nforo jirikono kelen ni tila. N'i ka senekela ye mogow seegin ye, misi seegin, dabafin fila, dababilennin kelen ani dannikemansin kelen, koori jirikono naani be di i ma, kabaforo jirikono fila, segesegeli ninnu kun tun ye, walasa senekemisiw lafiyayoro samiy'e kono ani senekemisiw ka kankamene waati minnu na ka sene ke, o be nefo. K'a ta sogoma, waati 6nan na, ka na se 8nan ma, i be misiw to u ka dumuni ke. O kofe, i be soro k'u don daba la. N'i ye cike ka na se nege ne 11nan ma, i be u bila fo nege ne 13nan. N'o sera, i be u don daba la fo nege ne 14nan. N'o sera, o tuma i be misiw bila ka dumuni ke fo fitiri. O tuma, i be na ni misiw ye, ka na u siri so kono suf'e. I be tiganaga bila u koro ani sokala. Segesegeli in b'e kun tun ye senekemisiw ka lafiya ye samiy'e fe. Nka sisan, o bora a la, ka na ni duguyiriaton ye dugu kono; o nana ni geleya ye senekemisiw kan, sabu n'a fora e ka senekemisiye filia ye wali naani, e ka jirikono tan sene, a be ke geleya ye misiw kan samiy'e kono.

Yaya Mariko Kalabankoro Kat

Diyonba ye dugutigi kura soro

Diyonba ye Diyo-Gare komini dugu do ye, a jama ka ca ni komini in kono dugu b'e ta ye. Diyonba kono mogow be se mogow ba naani nogon ma. Kinda duuru b'a kono n'o ye Diyonba, Buwatubugu, Mankorotu, Sejebugu Bamabugu. A dugu mogow ka baara ye sene ani baganmara ye.

Eli Haji Dawuda Jara sigilen be Diyonba kindamini oyeye Mankorotu ye. A sigilen be kala fila de kan : Dabakala ani kalimukala. Eli Haji Dawuda Jara ye Karamogoba ye, kalanden minnu b'a bolo ob'e se mogow bi naani ni fila (42) nogon ma. Ale de ye Diyonba Alimamiba ye.

Eli Haji Dawuda sigira dugutigi golo kan kari, Zuwenkalo tile (1) folo san 2003. Dugutisigi in kera jamako dan ye Diyonba nin don in na. A kera here kono.

Nenajeften caman tun b'a kene kan. Folikelaww, nkusunbala ani cebilence. Diyonba siginogon dugu b'e anidugu werew ka cidenw tun b'a kene kan. ORTM mogow fana tun be kene kan. Eli Haji Dawuda Jara sigira dugutigi golo kan laada la nesamakaw ani kankaw fe; ka soro ka Diyonba dugukono mogow b'e an'a konofen bees kalifa a la.

**Dirisa Bakari Jara Diyo -
Buwatubugu Kat**

Goferenama ye baara numan ke

Mali goferenaman be baara min na sisan, o ye baara numanba ye n'o ye sumaya kelleli baaraw ye. Nka ni goferenama m'a laje ka baara damadow sigisen kan, n'olu ye fosew laboli ye k'u namanw ce, k'u datugu, ka dugukonona jeya, ka naman-namanw ce, n'o baaraw ma ke, sumaya kelleli baaraw te sira soro. Filanan, ka sankew su sosofagalaji la, k'a da nogoya faantanw ma, bees ka do soro.

**Isa Jalo Animateri
Kodugu Diyo Kat**

Mali forabajiruw daminena

Waatiw temena jamana in kono, samiyé o samiyé, jirituru tun be ke. Politikimogow, depitew ni mériw tun be fara nogon kan, ka jama labo, ka jiriw turu. O baara ninnu caman tun ye togojibaaraw ye, utun te ke ka ne, ka soro nafolo caman tun be don u dafe; a mankan tun ka bon n'a sebe ye. Nka a mana ke cogo o cogo, a be se ka fo, ko musatile ta, jirituruw kera, wa u no yera fana. Jinan, 2003 in na, jirituru damina tuguni jamana kono. Feere kurawsirila jamana nemogow fe. Jirituru be ke dugubaw kono, ka dugubaw lamini ni jirituw ye, kasoro k'i kunda kungo kan ka taa. O koro ye ko mogow be yoro minnu na, dugumisen fara dugubaw kan, jiri bëna turu olu de kono fo, kasoro ka se kungokolon ni sahilikungo ma. Ofana ye sahilikungo kele cogo do ye. Feereba fila de be sahilikungo keleli la : dow b'a damine soyanfan fe k'u nesin sahilikungo ma; dow b'a damine sahilikungo kono ka jigin soyanfan. A mana ke cogo o cogo, feere bëe n'a jatew n'a nafaw don. Mali nemogow ye feere min ta sisan, o ye k'a damine soyanfan, k'i kunda sahilikungo kan.

Mali jirituruba daminena Taratadon, zuluyekalo tile 15, Amadu Tuamni Ture fe, Kuluba. Sigida lakanani minisiri ni sorodasiw ka minsiri jera k'u tege di nogon ma, baaraba in kama.

Ponzekulu ni Kuluba, jiriw bëna turu olu fana kan. Lakolidenw, demedenjekuluw, sorodasiw, musojekuluw ni denmisennijekuluw, jirituruw kalifara olu de la. U be jiriw turu ka tila k'u kolosi, k'u lakana.

Baara in te jirituru ni jiri lakanani dama ye. feerew tigera ka politiki nemogow kalan, k'u kunnafonijirikola : mériw, depitew, sigida mogow sugandilen. Cikedugumogow, olu minnu be kungo kono su ni tile, feerew tigera, olu be se ka ke cogo min na u ka kungo kolosibaga, ye, walasa u ni «ozeforé» (kungonijilakanabagaw)

be se ka baara ke nogon fe cogo min na nogoya la.

A jirala k'a fo, ko marisikalo tile 26 yelémabaw kelen, jamana lajeba senfe, cikedugulamogobëe da bëenna «ozeforé» ka tijoni ni tijeni ma : Senekela, baganmarala, monnikela, donso, hali taamadenw, bëe jera ka «ozeforé» jalaki. O kelen min ke,

kungo ni ji lakanabagaw fari fagara u ka baara la. O kera kungo tijebagaw sago soreden ye. Jamana nemogow nana a kolosi ko ni ozeforé cakeda ka fanga ma segin a ma, k'a ka baaraw dantige, k'a ka sariyaw dantige, kungo bëna lankolonya.

Sisan, kungo ni ji cakeda ben'a sinsin kalan ni kunnafooniw dili kan, mogow ma. Nka ot'a balika sariyabere da kungo tijebagaw kun.

Mahamadu Konta

Mogo dòw minena ka Mali taamasëben (pasipori) t'u bolo

San 2003 zuluyekalo tile 2, Burukina zandaramaw ye mogo 19 min Burukina ni Nizeri dance la ka Mali ka taamasëbenjuguw soro u bolo; u tun b'a fe ka don Nizeri, ka temen Libi fe, ka taa Erépu. Mogo minenenw na burukinabe 9 b'a la, ani ganaka 6, maliden 3, ani togoka kelen. Zandaramaw ka fo la, taamasëbenjugu ninnu konnen tun

don Mali faamaw fe a be san saba bo. Uladilara ni Mali ka lasigidenso mogo dòw ka janfa ye Gana. Mogo 19 ninnu y'a jira k'ukelen-kelen bëe ye sefawari ba bi duuru bô walasa ka taamasëben kelen soro; u y'a jira fana k'u tun be kolosi fo k'u se Libi jamana kan. Mogo ninnu demebaga kelen n'o ye burukinaka ye, o minena.

Badama Dukure

Maliden dò kun tigera Iriyadi

Maliden dò, mintogo Abudala Otumanni Asuru Ali Tareki, fagara sabu a ye muru turu a tologon Otumanni Abu Bakiri Otumanni kono k'o faga k'e dòsenfe Iriyadi. Nin kuntigeli in be mogo kuntigelenw dafa 21 na Sawudiya kabini san 2003 damine na. Sawudiya kuntigeliw be ke jama na. Mogo faga mana jo minnu na, ani cénimusoya, binkanni muso kan, ani ka bo diine na, ani sonyali ni maramafén ye, ani minnu be minne dòrogufeere la siñe fila, olu bëe be faga.

Badama Dukure

Koɔri songoko

N be kuma koɔri songoko kan. Koɔri numan folo kera 40 ye; filanan ye 35 ye; sabanan ye 29 ye. Nin ko kera seneke law bolo nisondiyaba ye. Nk'o bëe na ta, dòw ma sewa kosebe nogo songoko la. Nogo finman kera 2780 ye, korelen, koɔri delila ka san 40 na; nogon tun ye 2200 ye.

Mamutu Jalo Nafaji-kura, Kasaro fe, Kita

Forobaforo

Ne b'a jini nemogow fe, ni samiyé donda sera, u ka forobaforo dò bin Bamako. Denmisénw be boli sene je ka taa u da Bamako; u k'olu minne ka taa ubila forobaforo in kono, u ka ci ke yen kosebe. Sabu ni samiyé sera cemisénw ni npogotigiw be nogon ce

ka taa Bamako. N'a kera ko seneke yoro be togodaw la, a be dugubaw kono a ka ca a la denmisénw be se ka sene matarafa dòonin. N'a fora ko dunkafa ka sabati, Bamako falen be cikebaliw la dunkafa te se ka sabati o kan.

Mrike Kulubali
Filabugu Kolokani

Kalankene n° 8 nan

Joli taamasiyεnw (a to) : Tomi fila, Kɔnkɔliw ani Tomi saba

4 - Tomi fila : (:) Tomi fila ye suguya fila ye. Dø bε yen, o ye tilali taamasiyεn ye jate kono.

Misali: 10 : 2 = 5

Nka masalabolo kono, neći wεre be tomi fila la.

Tomi fila neći :

Tomi fila bε sigi kumasen kono;

- ka nefoli ke

Misali: Kalan ma ke bi : Karamogo ma na.

- Ka tεremeni ke. Tεremeni min don, ka fen døw fo ka tugu nɔgɔn ko, i n'a fo i bε k'u jate.

Misali : N taara fen caman san sugu la : sogo, jεgε, tulu, jaba; ani sefanw.

- Ka mɔgɔdɔ ka kuma lase a fɔcogoyεre yεre la.

Misali : Amadu Anpate Ba ko : « Ni mɔgɔkɔrɔba kelen ntanyara o ye dɔnnijigine dø jeninen ye »

Kɔlsili : Nin taamasiyεnw b'a jira ko tomi fila neći ye, nefoli, tεremeni ani mɔgɔdɔ ka kuma laseli ye, a fɔcogoyεre yεre la.

5 - Kɔnkɔliw : Kɔnkɔliw taamasiyεnw file : (« »). U bε sigi kumasen kelen Walima kumasen caman, walima dajε kelen, wali dajεkulu kun n'a kun na.

Neći :

N'i ye kɔnkɔliw dayεlε, o kɔrɔ ye k'i b'a fe ka mɔgɔ dø ka kumakan folen sεben, e yεre ta te. N'i tilala o wali hakilila in sεbenni na, i bε kɔnkɔliw ke k'a datugu.

Misali : Cεkɔrɔba ko cεnin in ma : « A to walasa i ka mεen to kan ».

- A bε se ka ke fana, k'i to sεbenni na, i b'a fe k'i hakililaw sinsin, k'u son ji la ni

hakilila wεre ye, i ye min kalan gafe do kono. O bε se ka ke mɔgɔkalannenba dø hakilila ye. Ni b'o hakilila in ta ka fara i ta kan walasa k'i ta sinsin, i b'a bila kɔnkɔliw kono, n'o te i ye sonyali ke, min te bεn hakiliwalawala sariyaw la.

Misali :

Nεfε, dakawuli kɔrɔye, nterijonjɔn. Nka an karamogo Kasimu Kone y'a pereperelatige a ka Bamanankan dajεgafe kono, ne 19nan na, kodakawuli kɔrɔ ye : « teri dumanba, dawaati dɔrɔn bε i ni min fara nɔgɔn na ».

* Nin misali in na, n fɔlɔla ka dajε kɔrɔ di n ka faamuyacogo la, n'o ye dakawuli ye. Nka n tilala ka o kɔrɔ in son ji la ni an karamogo Kasimu Kone ta ye. N y'o hakilila wεre min fara n ta kan, wajibi don, n k'o bila kɔnkɔliw kono k'a sεben ka ne fana. Ni n mo ke, dɔnni sariya la, n ye sonyali ke, n ye kunmajiginwale ke.

* Neći wεrew bε kɔnkɔliw la. Daramani Tarawele y'a jira a ka Bamanankan sεbenni sariyaw gafe kono, ne 118nan na, ko « Dajε bε sigi kɔnkɔliw kono k'a ni dajε wεrew bo nɔgɔn na; a bε se ka ke dajε sure ye min dɔnnen te kosebe walima min te sariya kono ».

Kɔlsili : I bε mɔgɔ min hakilila sεben kɔnkɔliw kono, i b'i jija hakilila in fɔra cogo min na walima a sεbennna cogo min na, fili fosi kana don o la; fen te fara a kan, fen mankan k'aje; joli taamasiyεn bεc bε to u cogo la.

Kɔlsili : Kɔnkɔliw ni sɔniw te kelen ye. Sɔniw taamasiyεn file nin ye : (« »). Daramani Tarawele y'a jira a ka gafe kono ko : « Sɔniw bε dayεlε ka dajε walima kumasen dø danbo nefoli bε ke min kan ».

6 - Tomi saba : (...)

Tomi saba bε sigi kumasen kono i n'a fo a bε se ka sigi a laban na cogo min na. A fila bεe la, tomi saba b'a jira ko hakilila bεe ma fo, a to be yen. N'i sera tomi saba ma, i b'i jo, i n'a fo i b'i jo tomi yɔrɔ la cogo min na.

Misaliw :

- Ce min donna a da ani min ma fo a ye... a y'o bεe lakali.

- I sigi yan, i k'a to nefo...

Kɔlsili : Misali fɔlo la, tomi saba bε kumasen kono. Misali filanan na, u b'a laban na. U b'a jira ko kuma fɔra sa nka hakili b'a to dafa.

* Sεbennikela døw ni karamogo døw bε yen, olutε tomi saba fe. Olufε, kalanden min bε tomi saba caman ke a ka masalabolo kono, o ye salabaato ye, denjugu walima a te fen dɔn, bawo kuma kuntigekun te k'a bila.

Mahamadu Konta

Jelikuntigifatura taratadon zuluyekalo tile 22, san 2003, k'a si to san 68 na; muso naani ani den 23, a y'olu to a ko. Jeli Bakari ye lakoli ke fo ka se san 6 nan ma. A bɔra lakoli 1955 san na, ka ke degeden ye mekanise nya la. O kɔfε, a ye baara ke SOCOPAO. A y'i to yen ka tariki kalan ke tubabukan na. A y'i to o la, ka mansinnasεbenni fana kalan ka se o la, k'o seereyasεben sɔrɔ san 1957. Nin bεe kɔfε, a ye baara sɔrɔ goferenamank a cakedala. O senfe a taara kalan na Alizeri ani Tunizi. O kalan ninnu ye dø fara a jɔyɔrɔ kan INPS la. A ye INPS nemɔgoya ke Kayi, Gawo, Moti, Kulukɔrɔ ani Bamako. A taalen sεgennabɔ la san 1997 (Eretεrti), a y'i nεsin jeliya ma ni fanga ye. A tun b'a fe ka jeliya lasegin a minen kɔrɔ

kono : Jeli ka ke fanga ka kɔrosigi ye, a ka ke jamana tarikitigi ye, ka ke sigi diyabaga ye, tulon ni yεlε ani danbe kono. Jeli Bakari y'obaara mindamine, a ma se ka caman ke o la, bawo bi jeliya te dø wεre ye warijini ko; wa bεe kera jeli ye, n'i bε se kuma na, n'i kan ka di, o y'i kelen ye jeli ye. Sisan mansakew fana ma naaraw jɔyɔrɔjate mine jamana taabolo kono ka da nin yɔrɔ ninnu kan. Jeli Bakari Sumano fana min tun b'a fe ka naaraya danbe segin a ma Bamako yan, ale ka kalan fanba kera tubabukan na. A ye jeliya sɔrɔ a fa fe, nka a ma don jeliya kalanbulonbaw kono. An ka Mandenjamana in kono, jeliya tun bε kalan jelibulonbaw kono, san mugantun te i tila a kalan na : I tun bε dø ke Kita, Kela, Kirina, Kumakaran, Nagasola, ani Kokunfara. n'i tun tilara o bεe la, naara cεkɔrɔbaw tun b'i bolo don dɔɔn-dɔɔnifoka ifana ke naara ye. Nama bε kuma na. Manden koba si ma fo namakalanw ko. Namakalaw ye kεlε ke, ka mugu ci, ka duguw mine k'u di u ka mansakew ma. Naaraw tun bε mansakew mara, bawo utun bε se ko la, u tun bε fen dɔn ka temε mansakew kan. Halibi jeliya danbe ma ban an ka burusikɔnɔnaw na, nka sεgen ni jatigintanya bε ka digi, o yɔrɔw jeliw la. Namakalaya mana ban, o y'an danbe kogobolo dø karilen ye. Ala kana o ke.

Jeli Bakari Sumano, Ala ka hine i la.
Mahamadu Konta.

Mali ye kunnawolo soro Lamerikənjamana kan

Ninan, Lamerikənw ka seko ni dənko nənajəba kəra u ka faaba kono Wasintoni. A daminəna Arabadon zuwənkalo tile 25, k'a kuncə karidon zuluyekalo tile 6. Farafinna bəs, Mali kelen de weelala a kəne kan. Lamerikənw y'a nini Mali nəməgəw fə u kana ni fənw ye laje in kəne kan minnu b'a to ni Mali bə don kosebə lamerikənw fə, k'a kanu bonya u dusukunna. Maliye məgəkəmə fila ni kə bila ka taa nin kəne in kan : Folikelaw, dənkotigiw, danbe lakanabagaw, kərəlen dənbagaw, karaməgəbaw, jagokəlabaw ni magobatigiw. Nin jamaba in taara

jamana fila nəməgəw da sera o bəs ma. Farafinna ka gəleyaw kərəliko la, jamanakuntigi da sera ofana ma. Nin fən fəlen ninnu, Mali joyərə ma kə o dərənw ye. Mali ye barosigi caman labən, ka an ka tariki nəfəlamerikənw ye. Nansarajamanaw kan, n'i ko i bə bə Malila, ub'i nəninkə ko Mali ye mun ye? Nka n'i ko i bə bə Tumutu, u caman b'o don. O de kosən an ka tariki dənbagabaw tun be kəne kan, k'a jira nansarawla, ko sanni Tumutu ka se, ko caman kəra an ka jamanakərəba in kono. Wagadu y'a tile kə, Manden bəra o kono, Gawo ka fanga ta, ka na se Segufanaga ma,

mun jira lamerikənw na?
Utaara an ka balofenwjira lamerikənw na: Sumanw, dumuniw suguyawan'u tobicogow, musow ka kundigicogow, an ka fini dontaw, cew taw, ni musow taw, an'u dilancogow, u y'olu fana jira. Sisow, fələtaw ni sisantaw, an ka foliminew dənsenw ni dənkiliw, nin bəs jirala lamerikənw na. An ka jagokəlaw n'an ka magobatigiw ani lamerikənw taw, sigira ka kuma, k'u hakililaw falen-falen, k'a laje, u bə se ka baara kə nəgən fə cogoya min na. Peresidan Amadu Tumani Ture yere tun be kəne kan ani minisiri caman. Malika soro cogoya, sənə, baganmara ani dugujukəronafoloko la, a y'o nəfə lamerikənw ye. Geleya nin b'an kan, an lajini ye min ye soro yiriwaliko la,

kenedugufanga, Maasinafanga, ka se Samorifanga ma fo ka na se, Laji Umaru nani ma, Mali karaməgəbaw da sera nin bəs ma, u ka barosigiw senfə lamerikənjamana kan. Kərəlen maanaw fəlen kə, u da sera bi tarikiw fana ma, k'a ta nansaraw nawaati la, fo ka a se bi ma. Lamerikənw y'a faamu, ko Mali ye jamanakərəba ye. Jelinjaraw, Arabuw ka dənnibagabaw ani nansaraw taw, ka fara Mali taw kan, bəs bənna a kan, ko jamana in ye jamanakərəba ye min ka kan ka kə yeelen ye Farafinna ani dijə kono. Lamerikənw ye Mali sugandi ka da ko caman kan. Ala ka jamana filaw ka teriya sabati, ka bən, soro anı yiriwasiraw sinsin u ni nəgən cə; badaa.

Mahamadu Konta

Landa ni Lale jera saya la

Kibaru təmenen in kono, an da sera Ladan ni Lale ka kibaruyaw ma. Filaninw don minnu nərəlen don nəgən na kunkoloyanfan fə. U bə bo Iranjamana kono. U si tun be san 29 na. U ye kalan ke nəgən fə fo ka se Sannakalansoba ma (Iniwerisite).

Nin npogotigi fila de y'a nini dəgətərəw fə, u ka tige ka bə nəgən na. Dəgətərəba 24, u nəməgə tun ye Dəgətərəba Goh ye, olu de y'u fanga fara nəgən kan, ka opereli in kə. A ko ma bən sababa ma, filaninnərəlen fila bəs fatura, k'u to dəgətərəw bolo.

Filaninnərəlen ye Ala ka dakabanakoba ye. Dəw be nərə u cəmance fə, dəw be nərə senyanfan fə, dəw be nərə kunkoloyanfan fə. A dəw la, u fitininnaman, dəgətərəw b'u tige ka bə nəgən na. Hali o la; balota man ca, kuma te u kərəbayalen ma. Filanin nərəlenw sərəli man ca. Filanin 75.000 mana wolo dijə kono, kəmə la, kelen dərən de bə se ka ke filanin nərəlenw ye. Musow ka wolo filanin nərəlenw na, sababuya fila de b'o la: bana bə se ka denfan minə musokənəma kono, o y'a sababu də ye, walima degun ni gəleya suguya dəw mana filaninkən soro, o fana bə se ka na n'a ye.

An be don min na i ko bi, ni musokənəma be to ka taa a yere laje dəgətərəso la sanni a ka jigin, o senfə, dəgətərəw bə se k'a ye, n'o y'a soro bana bə denfan na. Denfan bə se ka mə cogoya numan min na, fo ka n'a ke den ye, a ni den ka nənamaya sabatilicogo numan ba kono, dəgətərəw bə se k'o bəs nəfə musokənəma ye.

Ni Ala y'a ke fana musokənəma kono, denfan walima den ka ke filanin nərəlenw ye, dəgətərəw bə se k'o fana kunben sanni jiginni ka ke.

Mahamadu Konta

Silameya ye farikura da nizerijamana kan

Nizeri duguba filanan tōgō Maradi. Maradi ka surun Nizeriya la kosebē : Bi-bi in na, silameya kelen be ka farikura da Maradi mara kōnō. Silameya dantemewele tigilamogow ye fanga sōrō yen fo ka mōgōw jōrs.

Don dō la, Nizeri kēneyako cakeda mōgō dō taara Maradi arajoso la, k'ā be bangekōlosi ni denw mabōli nōgōn na nafa nēfō. A tilara a ka masala la tuma min na, k'ā be bō arajoso kōnō, a nana jamaba sōrō a nē da la. Jama in y'a minē, ko fo u k'ā kantige. O yorōnin bēe la, a seginna a kō, ka taa a fo arajo la k'ā ye fēn o fēn fo, k'ō si te tīpē ye, o kēra a ni kisi sababu ye. San 2000 la, Farafinna finikalalaw ka nōgōn kūnbenba senfē, bariwnilotoliw karikarila ka bō yen, silameya dantemewale tigilamogow fē. Maradi kōnō, muso caman wajibiyara ka finifinw don, k'ū nēda datugu, k'ū farikolo bēe lajelen sutura funteni n'a ta bēe. Bonbonsibatigw kelen be ka silamew dajuru minē ntanjī Maradi kōnō. Dugudentē temēmogo 200.000 kan, misiri be 300 bō. Nafoloba b'u kun. U kānubagaw n'u dēmēbaga, faantanw, sukoni dugujēcē, olu sinna ka ke jagokelabaw ye ten, nafolo dasilen be u kun. Maradi suguw la, i be Beniladēni jaw ye tirikow kan fan bēe, mōgōw be k'ū feere.

Nka bēe b'a don k'ā fō ko nafoloba in ma bō Nizeri, bawo o ye sēgenbaatojamana ye. Makanjamana ni Nizeriya wahabiyaw, sōmi kelen be olu de fē. Bawo Maradi kōnō, hakilila minnu be ka munumunu, o ye nansarayajogo ani nansaraw bolofēnwkēlēliye, ka oluye k'utoyen pewu-pewu. «Sunna» batoli, o wajibiyara : nsonw bolo tigēli, jēneyakēlaw bonni k'ū faga, dōlōminnaw bugōli, kurane sariyaw labatoli, fēn t'a kan, fēn t'a je, o bolodalen be. Siga kelen be Nizeriya fē kosebē. Bawo Nizeriya mara 12, kēnekayanfanfē, olu ye kurane sariya ta k'ā k'uka fanga sariya ye. Bolotigēw daminenā o yōcē la ka ban; npanmuru ni sariyabusan b'u bolo.

Misali la, Zanfara mara kōnō, o ni Nizeri be dan bō, nsonw bolo be ka tige. Gēnē nē 100 be bō jēneyakēlaw la. Muso dō, a si be san 30 la, a ma kalan, a furulen don, o ye den sōrō a namaake fē, sariya y'a nomine k'ā ni fagali ka kan.

Nin bēe de y'a to ni mōgōw be k'ā fo, ko Nizeriyakaw de nana ni silameya dantemewale tigilamogow ka taabolow ye Maradi. O bōlen kō yen, u ni Maradi silamētōw da tē file kelen

na. Silame tōw jatelen be bidaya tigilamogow ye, bawo, olu kelen be ka silameya ni laadalakow don nōgōn na. Silameya dantemewale tigilamogow ko, ko silameya min jēlen be pasi pasi, laadalako t'a la, taabiya kōrōw si t'a la, k'ū be o de boli Maradi kōnō. Farafin dun te se ka taa k'ā ka farafinya to. O ko bēna ke cogo di? Jūninkali gelēn.

Andere Lasansi
Mahamadu Konta

Sisan lakoliko taabolo

Ne b'a fē ka kuma lakoliko kan, sabu lakolī tun be cogo min na. fōlō, o ni sisan ta cē ka jan kosebē.

Fōlō-fōlō lakoliden tun be siran a somogōw; a tun be siran lakolikaramogō nē kosebē. N'a tun be taa lakolī la, a tun be bō so ni siran ye; wa n'a tun nē dara karamogō kan o fana tun ye sirankoba ye a bolo. Ala ni fan fila siran kōsōn min tun be fo a ye o tun be basigi a kōnō.

N'i ye lakoliden nininka sisan, a b'a fo ko metirī tē kalan ke. O fōbaga de ka ca sisan. N'i y'a jate minē, fōlō-fōlō, lakoliso 5nan lakoliden tun be se ka sebēnko fēn bēe nēnabo. Nka sisan lakoliso 9nan lakoliden tē se ka

mōgōmago nēnabo cogo si la. Lakoliden māna bō lakolī la ka na a kā npalan fili so kōnō ka ban, a mango t'o la bilen; a mago t'a ka kaye la, kuma tēgafenwma. Halini karamogōtilenna ka kalan ke, ka si ka kalan ke, a be basigi e kōnō cogo di sa?

E min ye fā ye; e min ye ba ye, e min ye kōrō ye, e tē fosi fo o la. Lakoliden be bō ka taa bōlōn fe ko gansanw na, e tē fosi fo o la. Lakoliden be taa nē cogo di 'sa? N' balimakēw, nbalimamusow, antē jateminē ke sa, n'o tē, san kōnō an be wari minnu bo olu na ke fu ye dē.

Soyibajan Jara
Kōdumandala Kolokani.

TULON

Nin ja fila dilanbaga y'a dabo a kama ka fili 10 k'ū la. A y'olu nini

1) - Tama unu. 2) - Tama dugumana. 3) - Ce kan. 4) - Jir misen diblien kinin
4e. 5) - Barama kandien. 6) - Jiliyu unu dō. 7) - ja dō dūjiki kan. 8) - ja min be
kunkolo kan. 9) - Gabakuru milinu be numafe. 10) ja min be dōgō jukro

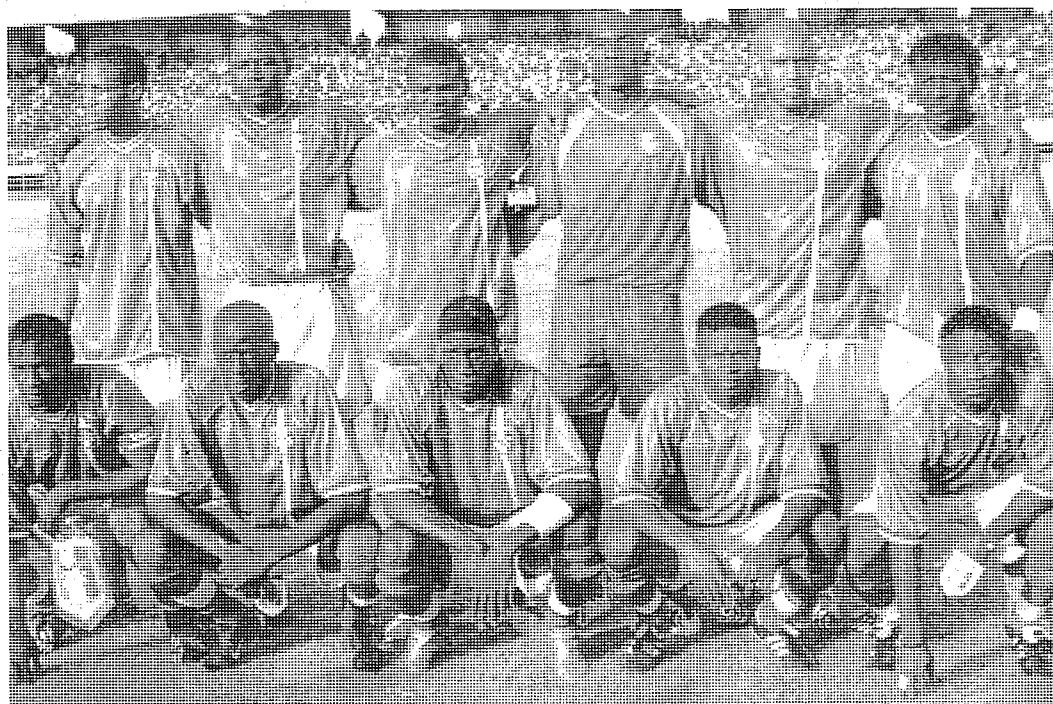
JABI

San 2004 Kupudafiriiki ntolatan : Mali be taa Tunizi janjo kene kan

Sibiridon, zuluyekalo tile 5, Mali ni Seseli ye nōgōn soro. Janjo diyara Mali la. A kera 2 ni 0 ye, sanga 61 nan na, Sami Tarawele ye Mali ka bi fōlō don. Jila y'a dafa 2 la, Sanga 90 nan na. Kabini bi filanan in donna, malidenw hakili sigira, u jigi fara. Bees da yélémana, bawo mogo caman tun sigilen be ni sebaliya n'a jahadiw ye. Samataségew ye nin baara min ke, o ma bali an koni na. Ni Mali tun ma se soro, a tun be digi mogo fōlō minnu na, o tun ye ntolatannaw yere de ye. Usiranna dannayatiye ne. Tunizi ntolatanba tun mana fo u ko, o tun ye nafoloba caman talen ye k'u dan. Okofe, u ye denmisew ye, u dōnnen te kosebe, u caman togó ma bō. Tunizi ntolatanba be se ka ke sababunuman ye u bolo u ka dōn, ntolatantōnbaw k'u bolo mōcōcō bō u nōfē. Nin bees de koso, an ko Mali ka se soro li da ka di ntolatannaw yere fōlō de la. U y'o min faamu, u y'o wale de ke. Sisan, baara dewulila. N'an ye jatemine ke, jamana 16 minnu be nōgōn soro Tunizi san 2004 Zanwuyekalo la, o kelen-kelen bees ye nana de ye ntolatan na :

- 1 - Misirajamana (Eziputi)
- 2 - Tunizi
- 3 - Maroku
- 4 - Alizeri
- 5 - Kameruni
- 6 - Senegali
- 7 - Nizeriya
- 8 - Mali
- 9 - Lagine
- 10 - Burikina faso
- 11 - Afrikidisidi
- 12 - Kongo demokaritiki
- 13 - Benen
- 14 - Kenya
- 15 - Zimbawe
- 16 - Uruwanda

Nin jamana 16 la, saba be yen, olu siye fōlō ye nin ye ka se Farafinna ntolatanba kene kan : Benen, Zimbawe, Uruwanda. Olu b'u jija cogoya bees la, k'a jira ko tōgolankolon ma da u la. A to, jamana 13 bees ngonkōrow. Mali be

cemance la. A te belebelebaw fe : Kameruni, Senegali Nizeriya, a te fitininw fana fe : uruwanda, Benen, Zimbawe. Nka n'an yera fōlō ce la, o man kan ka bali an na. Baara de wuli la sisan. Jamana nōmōgōw, maliden bees, minnu be kokan ani minnu be jamana kōnō, «Fasojama kelen - kuntilenna kelen - Naniya kelen», ka ntoalatannaw, degelikaramōgōw ani Federason dème. A ko to bees be laben kēcogo de bolo. Laben be ke, k'a fo, an be taa, ka na ni Kupu ye an fe yan. Ko bees lajelen ka kan ka ke o hukumu de kōnō. E be taa kēlekēyōrō la ka tila ka siga i yere la, o te ben. Ntolatannaw, Federason, nōmōgōw, ntolatanna kōrōw, degelikaramōgōw, farikolojenaje kunnafonidilaw, fasojama, bees ka kan k'i fanga fara nōgōn kan, ka labenw boloda nōgōn fe, k'u sabati nōgōn fe, k'u bō u sira fe, nōgōn fe kelen kan'a je.

San 2004 ntolatanba in bena fo jamanaba saba ko : Kōdiwari, Gana ani Zanbi. O balala mogo caman na, nka a be faamu : Kōdiwarikele kōlōde yélénnna Kōdiwari ntolatannaw kan, u dusukun tijenéen don. Hali n'i be se sentolatan na, n'i dusu kasilen don

kojugu, i be desé. Gana ta ye u ka ntolatanku nōmōgōw nō ye. Sanga ni waati bees, warikomankān be ntolatannaw n'u ka nōmōgōw ni nōgōn ce. A laban na, u ka ntolatannaba minnu be nansarajamanaw kan, olu bees y'u ban ka na.

Fēn min ye Zanbi ta ye, kabini pankurun binna ni Zanbi ntolatannaw ye san min na, u ma se ka ntolatannabaw soro fōlō. Kalusa Buwaliya kelen de tun be u bō bolo la; sisan o kōrōla, o desera.

Mahamadu Kōnta

"AMAP" kuntigi Solomani DARABO
Mali kanw kunnafonisēbenw baarada kuntigi Nanze Samake Kibaru
BP. 24 Telefon: 221-21-04 Kibaru Bugufiye Bozola Bamako -Mali
Sebenbadaw kuntigi Badama Dukure Sebennejekulu
Mahamadu KONITA Badama-Dukure Labugunyoro-Kibaru gateidian baarada Bolen Hake 16 000